GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 141. *Vinerĭ 10 (22) Augustŭ* **1884.**

Brașovŭ în 9 (21) Augustŭ.

Cu câtă bucuriă n'amŭ fi luatŭ condeiulŭ a mână spre a dá de scire tuturorŭ amicilorŭ învěțămêntului românescŭ, că în fața pericolului, de care este amenințatŭ acestŭ învěțămêntŭ și în fața uneltirilorŭ iesuitice, carĭ submineză chiar vechile așeḍăminte ale bisericei române unite, mai alesŭ în ținutulŭ Sătmarului și alŭ Maramureșului, capii dieceselorŭ dela Gherla și Oradea-mare s'au hotărîtŭ de a merge în visitațiune canonică prin tóte comunele periclitate, căutândŭ de a îndreptá relele, ce le vorŭ aflá și încuragiândŭ poporulŭ la luptă pentru bunurile sale cele mai scumpe pămêntescĭ.

Nu ne-a fostŭ dată înse acésta bucuriă.

Prea Sânțiile lorŭ Episcopii dela Oradea și Gherla își urméză liniștițĭ ocupațiunile de tóte ḍilele și despre ceea ce se întêmplă prin comunele mai depărtate ale dieceselorŭ lorŭ în potriva scólelorŭ nóstre află numai când și când câte ceva, póte deprin ḍiare.

Acésta este negreșitŭ causa, pentru care scólele nóstre românescĭ din județulŭ Sătmarului au devenitŭ ḍicêndŭ așa: „res nullius.“ Nu se mai scie cine e stăpânŭ peste ele și cui îĭ sunt supușĭ învěțătorii. Fie-care boierŭ strențosŭ ungurescŭ, care trece prin satŭ póte întrá în scóla română, cercetéză, iea pe bietulŭ învěțătorŭ la rĕspĕrŭ și se geréză ca stăpânŭ. Ca mâne vomŭ auḍĭ, că făimoșii Singhaleșĭ, carĭ se află acum în Peșta, unde se arată pentru banĭ, trecêndŭ prin Sătmarŭ în Ardélŭ se vorŭ instalá în vreo scólă de ale nóstre și din învěțătorŭ vorŭ face unŭ felŭ de impresario pentru arangiarea producțiunilorŭ lorŭ.

Mai erĭ alaltaerĭ, când amŭ făcutŭ responsabile pe ordinariate și consistorii pentru cele ce se petreceau cu învețătorii noștri din Sătmarŭ, în detrimentulŭ culturei nóstre naționale, ni s'a obiectatŭ din unele părțĭ, că organele superióre orĭ câtŭ de multŭ ar veghiá asupra scólelorŭ nóstre nu potŭ impedecá pe unii séu pe alții dintre învěțătorii noștri de a cere premii dela societățile de maghiarisare.

Noi însĕ amŭ ḍisŭ, că fapta celorŭ 17 învěțători este unŭ semnŭ, că le lipsesce conducerea și directiva adevĕrată. Din nenorocire unŭ nou faptŭ vine acum a ne justificá părerea și a ne deschide ochii, și mai multŭ, ca se vedemŭ în tótă grozăvia periculului ce ne amenință.

Astăḍi primimŭ numĕrulŭ celŭ din urmă dela 19 l. c. alŭ ḍiarului sĕptĕmânalŭ „Szatmar és Vidéke,“ ce apare în capitala județului din vorbă. Intre întêmplările din județŭ găsimŭ și următorulŭ faptŭ caracteristicŭ:

Membrii societății de maghiarisare „Széchényi“: George Lajos, primulŭ notarŭ alŭ orașului Baia-mare și Geiza Sarmasaghi, profesorŭ gimnasialŭ, sunt trimișĭ *ca comisarĭ* din partea numitei societățĭ în comuna Baia-de-susŭ (Felsö Banya) pentru ca se esamineze pe învĕțăceii scólei elementare române gr. cat. ca *sĕ constate progresulŭ ce l'au făcutŭ elevii în limba maghiară.*

Esamenulŭ se face. Invĕțătorulŭ Florianŭ Danciu se pune la disposiția *comisarilorŭ* societății de maghiarisare. La esamenŭ asistă preotulŭ satului Stefanŭ Popŭ, Andreiu Tempfli, *capelanulŭ romano-catolicŭ* (!) și câți-va părinți de ai copiilorŭ-

După încheierea esamenului micii copii și copile au cântatŭ — ne spune „Szatmar és Videke“ — frumosŭ și cu „însuflețire“ imnulŭ maghiarŭ „Isten áld meg a magyart.“ Raportulŭ se finesce cu următorulŭ anunțŭ laconicŭ:

„Numiții *comisari* ai societății „Szechenyi“ „vorŭ cercetá Joi scóla română gr. cat. din „Blidari.“

Nu ne suntŭ de ajunsŭ inspectorii de scóle reg. ungurescĭ, carĭ, de când cu introducerea forțată a limbei maghiare în scólele nóstre primare, au totdéuna unŭ pretecstŭ de amestecŭ și de ingerință asupra lorŭ! A mai trebuitŭ sĕ avemŭ parte în Sătmarŭ și de comisarĭ specialĭ ai societății de maghiarisare de acolo. Pe care lege se baséză amesteculŭ acestora? Cine le dă voia sĕ colinde prin satele române și sĕ facă visitațiunĭ în scólele nóstre? De unde și până unde preoții și dascalii noștri se punŭ așa de grabnicŭ la disposiția lorŭ? Esistă dóră vreo poruncă dela episcopulŭ din Gherla, care sĕ-i oblige a face onorurĭ slugarnice *comisarilorŭ* societății „Szecheny“?

Asupra acestorŭ cestiunĭ dorimŭ în interesulŭ învĕțămêntului românescŭ sĕ fimŭ fără amânare lămurițĭ de cătră căpeteniile scolare confesionale din Gherla, respective Oradea-mare. Avemŭ resonŭ chiar de a pretinde acésta, deórece poporulŭ românŭ vrea cu totŭ dreptulŭ sĕ scie ce sĕ întêmplă cu scólele sale susțintue din munca și sudórea lui.

Neajunsurile, de carĭ trebue sĕ sufere scólele nóstre, avéu celŭ puținŭ până acum unŭ înțelesŭ órecare. A suferĭ însĕ ca scólele române confesionale se deviă o jucăriă în mâna unorŭ fanaticĭ, carĭ s'au întrunitŭ în societate privată, acésta este pré multŭ, acésta trece peste marginile răbdărei nóstre.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Steyr, 21 Augustŭ. — Maiesteatea Sa a cercetatŭ erĭ înainte de améḍĭ esposițiunea, a visitatŭ bisericile și institutele publice, cu tóte că timpulŭ a fostŭ ploiosŭ. Numerosŭ poporŭ formândŭ spalierĭ a salutatŭ pe Maiestatea Sa cu strigărĭ însuflețite.

Paris, 21 Augustŭ. — Alaltaerĭ a fostŭ în Marsilia 8, în Toulon 1, în departamentulŭ Pireneilorŭ osticĭ 15, în Francia sudică 21 morțĭ de coleră.

Roma, 21 Augustŭ. — Alaltaerĭ s'au ivitŭ în provinciele infecte 12 casurĭ de bólă colerică și 6 casurĭ mortale de coleră.

Steyr, 21 Augustŭ. — Maiestatea Sa a dăruitŭ 3100 fl. pentru scopurĭ humanitare; la 12 óre din ḍi a plecatŭ, după o cordială despărțire în strigătele entusiaste ale poporului.

CRONICA ḌILEI.

»Rĕsboiulŭ« află, că cinstitulŭ d. Schala, care a păcălitŭ publiculŭ bucuresceanŭ cu proba focului, încasândŭ vre-o douĕ mii de francĭ, a înșĕlatŭ și pe unŭ bietŭ băiatŭ sĕracŭ, care i-a servitŭ de casierŭ, nevoindŭ sĕ-i plătéscă dreptulŭ lui pentru serviciulŭ ce i-a făcutŭ.

*

„Patria« spune, că cu trenulŭ de marfă de Duminecă au plecatŭ din Iașĭ în America 190 Evrei. Ei s'au îndreptatŭ la Hamburg și d'acolo în America.

Călĕtoria bună!

*

Ḍiarului »L'Indépendance Roumaine« i-se scrie din Belgrad, că este probabilŭ că A. S. principele Alexandru alŭ Bulgariei va însoțí pe M. S. Regele Carolŭ în călĕtoria sa la Belgradŭ.

*

„Telegrafulŭ« spune, că d. I. C. Brătianŭ, prim-ministru, a plecatŭ Duminecă dela Florica la băile dela Marienbad, însoțitŭ de doi fii ai d-sale.

*

Acelașŭ ḍiarŭ spune, că construirea palatului episcopalŭ dela curtea de Argeșŭ se va începe în tómna acésta. Pentru construirea acestui palatŭ s'a alcătuitŭ suma de 480,000 lei.

ADUNAREA GENERALĂ A „ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE.“

(Coresp. part. a »Gaz. Trans.«)

Orĕștiă, 6 (18) Aug 1884.

Raportulŭ

comitetului »Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ,« despre activitatea sa în timpulŭ dela adunarea generală din Deeșŭ, adecă dela 1 Sept. 1882 până la 31 Dec. 1883.

Onorată adunare generală!

Urmândŭ conclusului adusŭ în ședința a II-a a adunărei generale dela Deeșŭ din anulŭ 1882 p. prot. 33, prin care s'a stabilitŭ anulŭ scolarŭ ca anŭ de gestiune alŭ Asociațiunei, comitetulŭ îșĭ ia voiă a presentá onoratei adunărĭ generale, întrunite în orașulŭ Orăștiă, în conformitate cu dispositiunea statutelorŭ din § 32 g., următarulŭ raportŭ despre activitatea sa în periodulŭ dela adunarea generală din Deeșŭ din anulŭ 1882, până la 31 Decem. 1883.

Deórece înse unele cestiunĭ mai importante, resolvite de comitetŭ în ședințele anului curentŭ, carĭ prin urmare ar fi sĕ fie cuprinse numai în raportulŭ despre anulŭ curentŭ, care e a se presentá adunărei generale din 1885, — sunt de natură a reclamá o decisiune mai grabnică prin conclusulŭ adunărei generale presente, comitetulŭ îșĭ permite a le aduce și pe acestea în legătură cu raportulŭ asupra gestiunei anului trecutŭ, înaintea adunărei generale din anulŭ acesta.

I.

In periodulŭ dela adunarea generală din Deeșŭ, până la 31 Dec. 1883 comitetulŭ a ținutŭ 29 ședințe. Atâtŭ în ședințele până la adunarea generală, din Brașovŭ, câtŭ și în ședințele urmate după acéstă adunare, care, reconstituindŭ comitetulŭ prin nouă alegere, n'a făcutŭ schimbare în conducerea comitetului, presidiulŭ l'a purtatŭ vice-președintele Jacobŭ Bologa, fiindŭ președinte Tim. Cipariu, care parte prin depărtarea locului, parte prin starea sănătății debilitate, fu impedecatŭ a conduce însușĭ afacerile Asociațiunei. Amintindŭ la acestŭ locŭ despre conducerea comitetului Asociațiunei, nu putemŭ trece cu vederea a aduce la cunoscința onoratei adunărĭ, că alegerea de președinte alŭ Asociațiunei făcută la adunarea generală din Brașovŭ în persóna d-lui prepositŭ metropolitanŭ Timoteiu Cipariu, și de vice președinte în persóna d-lui Iacobŭ Bologa, a obținutŭ aprobarea mai înaltă prin resoluțiunea In. Ministeriu de interne de dto 15 Nov. 1883 Nr. 95,973.

In legătură cu acestea ne permitemŭ a aduce la cunosciință, că în 16/28 Iunie 1883 serbêndu-se din partea archidiecesei gr. ort. prin parastasŭ solemnŭ în Rĕșinarĭ a 10-a aniversare a încetărei din viață a neuitatului archiepiscopŭ și metropolitŭ Andrei baronŭ de Șaguna, comitetulŭ în vedere că multŭ regretatulŭ repausatŭ a fostŭ unulŭ dintre întemeetori Assocíațiunei transilvane și primulŭ ei președinte, și-a ținutŭ de a sa dorință a aduce umbrei repausatului omagiele sale prin presentare corporativă la acea solemnitate și prin depunerea unei cununĭ în numele Asociațiunei pe mormêntŭ.

Aicĭ va fi loculŭ se vĕ aducemŭ la cunoscință douĕ schimbărĭ ce sau făcutŭ în decursulŭ anului 1883 cu privire la comitetŭ, una din motivŭ că ea îșĭ are reflecsulŭ sĕu în rațiociniulŭ ce se presentă on. adunărĭ generale, alta din motivŭ că reclamă o dispositiune nouă a acesteia. Schimbarea cea dîntâiu privesce localulŭ comitetului Asociațiunei. Devenindŭ adecă Asociațiunea proprietară de casă, comitetulŭ s'a mutatŭ cu cancelaria, cu casa și cu biblioteca din localulŭ închiriatŭ de până aci, în localulŭ stabilŭ din casa propriă a Asociațiunei, pentru care mutare au fostŭ de trebuință unele reparaturi și adaptărĭ. Schimbarea a doua s'a făcutŭ în funcționarii Asociațiunei. Anumitŭ d. căpitanŭ Stejarŭ, casarŭ alŭ Asociațiunei până la adunarea generală din Brașovŭ declinândŭ dela sine onórea de a mai fi alesŭ pe viitorŭ în acéstă funcțiune, fu, la reconstituirea comitetului, alesŭ controlorŭ. Resignândŭ însĕ din causa multelorŭ sale ocupațiunĭ și din causa bătrênețelorŭ la noua funcțiune,

comitetulŭ a fostŭ necesitatŭ a îngriji în modŭ provisorŭ afacerile controlorului, prin substituirea în acésta funcţiune a membrului I. St. Şuluţŭ. On. adunare generală va binevoi dară a dispune la timpul sĕu cele trebuinciόse prin o nouă alegere. In şedinţele sale comitetulŭ a făcutŭ dispositiunile pentru punerea în lucrare a concluselorŭ adunărei generale şi a resolvitŭ curentele intrate.

Indată în primele şedinţe după adunarea generală s'au făcutŭ paşii necesarĭ pentru distribuirea sumelorŭ votate în bugetulŭ pro 1882/1883. Anumitŭ stipendiile şi ajutórele ce se foloséu de persóne, carĭ n'au terminatŭ cursulŭ învĕţăturei şi au doveditŭ progresŭ mulţămitorŭ, s'au lăsatŭ şi pe viitorŭ în folosirea lorŭ, ér pentru stipendiile şi ajutórele vacante s'a publicatŭ concursŭ, conferindu-se persónelorŭ, alŭ căror nume se cuprinde în lista alăturată.

Consultând acéstă listă, în comparare cu bugetulŭ votatŭ pro 1882/1883, vĕ veţi convinge, că la unele stipendii şi anumitŭ la 1 stipendiu pentru ascultătóre de pedagogiă, la 1 stipendiu dintre cele menite pentru ascultătorĭ la scóla agronomică din Cluşiu-Mănăşturŭ şi la 2 stipendii menite, cu preferinţă pentru tinerĭ din munţii apusenĭ, carĭ ar voi a învĕţă o meseriă mai perfecţionată în lemnŭ, — nu se află în consemnare induse numele persónelorŭ, carĭ ar fi obţinutŭ aceste stipendii. Causa este, la cele amintite mai întâiu, că nu s'au aflatŭ concurenţĭ deplinŭ cualificaţĭ pentru a li se conferi stipendiulŭ, la cele din urmă, că, adunarea generală din Deeşŭ, care cu abatere dela propunerea comitetului a susţinutŭ pentru conferire restricţiunea de »preferenţă« a tinerilorŭ din munţii apusenĭ, a trecutŭ cu vederea la votarea bugetului pro 1882/1883 a induce posiţiunea celorŭ două stipendii, pe carĭ comitetulŭ le omisese în proiectulŭ sĕu de bugetŭ presentatŭ adunării generale.

Astfelŭ comitetulŭ, venindŭ a esecutá conclusulŭ adunării, n'a aflatŭ în bugetŭ posiţia trebuinciósă.

Dintre stipendiile conferite, unulŭ datŭ unui farmacistŭ s'a sistatŭ în decursulŭ anului, după ce comitetulŭ a primitŭ nefavorabile raporturĭ despre purtarea morală a tênĕrului, căruia se conferise stipendiulŭ. Intre ajutórele pentru meseriaşĭ, nu se află induse, în consemnarea anului 1883, ajutórele conferite în alţĭ anĭ din partea societăţii »Transilvania.« Acésta din motivulŭ că, în urma unorŭ indegetărĭ primite dela societate în causa regulărei unorŭ afacerĭ financiare, conferirĭ nouĕ s'au sistatŭ până la altă dispositiă. Urmândŭ în decursulŭ anului 1883, regularea afacerilorŭ financiare, conferirea de nou a urmatŭ a se face în anulŭ 1884.

Cu plăcere constatămŭ, că observarea comitetului cuprinsă în raportulŭ presentatŭ adunării generale din Deeşŭ, în privinţa stăruinţei elementului românŭ în crearea unei clase de mijlocŭ, nu s'a desminţitŭ prin desvoltarea ulterióră a lucrurilorŭ, din contră, numĕrulŭ celŭ însemnatŭ de concurenţĭ din tóte părţile ţĕrei la ajutórele menite pentru învĕţăceii de meserii şi sodali, dovedescŭ că elementulŭ românŭ merge progresândŭ în acéstă direcţiune salutară.

Afară de stipendii şi ajutóre pentru meseriaşĭ şi scóle, comitetulŭ nepuţĕndŭ oferí mână de ajutorŭ în cadrulŭ bugetului votatŭ, a votatŭ unorŭ studenţĭ, pentru înlesnirea continuărei studiilorŭ, unele împrumuturĭ, cu îndatorirea a le replătí la timpŭ potrivitŭ. — Er pentru datoriile mai vechĭ de acéstă natură, comitetulŭ a făcutŭ şi cu succesŭ, paşii necesarĭ pentru încassare.

Conclusele adunării generale din Braşovŭ în privinţa administrărei într'una a fondurilorŭ Asociaţiunei, în privinţa computărei tacselorŭ şi a trimiterei fóiei s'au pusŭ în lucrare în decursulŭ anului 1883.

Conclusulŭ, cu privire la rĕmasulŭ lui Avramŭ Iancu nu s'a putută esecutá întocmai, lipsindŭ raportulŭ finalŭ alŭ advocatului plenipotenţiatŭ în acéstă afacere, ér conclusulŭ adunării generale cu privire la repeţirea cererei pentru întărirea alegerei de membri a domnilorŭ Dr. C. Davilla, Alesandru Davilla, Gr. Demetriu Lahovari, I. Popescu, N. Nicorescu şi Teodorŭ Burada, carĭ suntŭ supuşĭ ai regatului învecinatŭ România, deşi esecutatŭ de comitetŭ, n'a avutŭ resultatulŭ doritŭ, de óre ce Ministeriulŭ nu a aflatŭ motivatŭ a se abate de la decisiunea sa negativă anterióră.

Conclusulŭ adunării generale din Braşovŭ, în causă edificării unui edificiu şi a înfiinţării şcólei superióre de fete câtŭ mai curêndŭ, chiar până la adunarea generală presentă, nu s'a putută esecutá întocmai.

Preparativele necesare au înaintatŭ astfelŭ, încâtŭ esecutarea nu va suferí multă amânare. Comitetulŭ a făcutŭ toţĭ paşii necesarĭ atâtŭ la comunitatea oraşului Sibiiu, câtŭ şi la Ministeru de justiţiă şi de finanţe, ca proprietari ai locului liberŭ, învecinatŭ cu casa »Asociaţiunei,« cu scopŭ de a dobêndi concesiunea pentru depărtarea zidului oraşului şi ridicăturei de pămêntŭ cari ar acoperí încâtŭ-va unŭ frontŭ alŭ edificiului şcolarŭ. N'a fostŭ norocosŭ însĕ a obţine favorulŭ cerutŭ. Acéstă împrejurare, de o importanţă fórte secundară însĕ, nu l'a împedecatŭ a lucrá cu perseveranţă la realisarea ideei. In conţelegere cu unŭ architectŭ de bunŭ renume în Sibiiu a stabilitŭ unŭ planŭ de edificiu şi unŭ preliminariu de spese pentru zidire, cari amêndouĕ sĕ punŭ pe masa adunărei pentru mai deplină informare a membrilorŭ adunaţĭ. Consultândŭ acestŭ planŭ, credemŭ că fiecare se va convinge despre simplitatea, dar în acela-şĭ timpŭ şi despre soliditatea, gustulŭ şi practibilitatea edificiului proiectatŭ astfelŭ, că nu ne îndoimŭ, că vomŭ primí pentru elŭ aprobarea on. adunărĭ generale. Adevĕratŭ este, că preţulŭ edificiului întrece suma de 30,000 fl. pusă spre acestŭ scopŭ la dispositiunea comitetului prin adunarea generală din Braşovŭ, însĕ de óre-ce prin împrejurarea, că s'a credutŭ mai cu scopŭ a se organisá institutulŭ pentru 8 clase, nu cum eră la începutŭ în vedere, cu 4 clase, credemŭ justificată cererea comitetului, ca on. adunare gen. sĕ-i mai pună la dispositiă încă suma de 10,000 fl. pentru scopulŭ edificării.

In legătură cu acestea şi în conformitate cu conclusulŭ respectivŭ alŭ adunării gen. trecute, se presentă alăturatŭ la acestŭ raportŭ planulŭ de învĕţămêntŭ pentru scóla superióră de fete şi unŭ proiectŭ de statutŭ pentru organisarea şi instituirea şcólei desŭ amintite.

II.

Trecêndŭ la afacerile, carĭ privescŭ cassa observămŭ că scontrările făcute au arĕtatŭ, că tóte sunt în privinţa administrărei averei „Asociaţiunei« în deplină ordine. A constatatŭ însĕ comisiunea de scontrare şi de revisiunea raţiocinielorŭ împreună cu comitetulŭ, că după modulŭ de contabilitate usitatŭ până acum ar fi îngreuiatŭ evidenţa,mai cu sémă cu privire la tacsele de membrii. Pentrn aceea comitetulŭ a aflatŭ de bine a pune la cale unŭ planŭ pentru o nouă întocmire a contabilităţii, cu începere de la 1 Ianuarie 1885, şi unŭ regulamentŭ pentru încasarea şi ţinerea în evidenţă a tacselorŭ pe viitorŭ; cestŭ din urmă se alătură la acestŭ raportŭ. Pentru esecutarea acestorŭ nouĕ dispositiunĭ, comitetulŭ a constatatŭ trebuinţa unui cancelistŭ stabilŭ în cancelaria »Associaţiunei,« pentru care on. adunare va binevoí a face provisiunea trebuinciósă. Observămŭ însă, că în vederea altorŭ cerinţe mai urgente, comitetulŭ nu insistă pe lângă imediata instituire a acestui postŭ.

Din raţiociniile cassei pentru timpulŭ de la Septemvre 1882 până la 31 Decemvre 1883, care se alătură on. adunărĭ generale, se va convinge despre modulŭ de manipulare cu averea „Asociaţiunei.« Consultândŭ acestŭ raţiociniu, veţĭ observá că la multe posiţiunĭ atâtŭ privitóre la posiţiunile pentru administraţiă, câtŭ şi la cele pentru stipendii s'au trecutŭ preste sumele votate. Esplicarea acestui faptŭ se află în împrejurarea, că adunarea generală din Deeşŭ, primindŭ anulŭ scolarŭ ca anŭ de gestiune şi stabilindŭ noulŭ bugetŭ pentru restulŭ anului 1882 şi pentru întregŭ anulŭ 1883, în locŭ de a face acestŭ bugetŭ, cum ar fi trebuitŭ pe timpulŭ cu începere de la 1 Augustŭ 1882, l'a stabilitŭ numai cu începere de la 1 Septemvre; mai departe în împrejurarea că, după usulŭ auteriorŭ, unele remuneraţiunĭ sĕ plătéu decursive şi, în locŭ de a fi puse dar în bugetŭ pentru anulŭ trecutŭ şi pentru anulŭ curentŭ bugetarŭ, ele au fostŭ puse numai pe unŭ anŭ; în fine în împrejurarea că s'a trecutŭ cu vederea, că în anulŭ de trecere la noua organisare a bugetului, arŭ fi trebuitŭ sĕ se ia în privire şi la ficsarea potrivită a stipendiilorŭ, ér pentru acoperirea speselorŭ cu casa cumpĕrată mai târḑiu nu se preliminase nimicŭ şi astfelŭ pentru acoperirea tuturorŭ acestorŭ trebuinţe neprevĕḑute în bugetulŭ pro 1882/83 a trebuitŭ sĕ se facă trecerile în suma totală de 1613 fl. 94 cr., pentru carĭ sĕ cere îndemnisare. —

Totŭ din acestŭ raţiociniu veţĭ binevoì a vĕ convinge, că starea averei »Associaţiunei« cu 31 Decemvre 1883 a fostŭ în totalŭ 90,977 fl. 95 cr., a fundaţiunilorŭ şi depositelorŭ administrative de comitetŭ 9190 fl. 81 cr., suma totală 100,168 fl. 74 cr.

Numĕrulŭ membrilorŭ a fostŭ la 1883: a) fundatorĭ 57, b) ord. pe viéţă 90, c) ordinarĭ cu tacse anuale 359 (47).

Intre aceştia 16 inşĭ însemnaţi în lista alăturată, carĭ s'au însinuatŭ cá membrii de la adunarea generală din Braşovŭ în cóce. Pe acestia veţĭ binevoí a-i declara de membrii în sensulŭ §. 23, e din statute.

III.

Biblioteca asociaţiunei adusă acum în deplină ordine în localulŭ celŭ nou, consistă din 1861 opurĭ în 3505 volumurĭ, împărţite în 4 secţiunĭ, astfelŭ ca se fie înlesnită administraţia ei şi evidinţa.

Sporirea bibliotecei în anulŭ 1883 a provenitŭ din donaţiunĭ făcute mai alesŭ de domnii: I. Şiuluţŭ, şi Dr. A. Şuluţŭ din Sibiiu, G. G. Meitanu şi I. Riurea din Bucurescĭ. Dela academia de sciinţe din Viena, dela academia din Peşta, dela asociaţiunile germane din Transilvania, pentru cunóscerea ţĕrei şi pentru sciinţele naturale, dela oficiulŭ centralŭ alŭ universităţii săsescĭ, dela academia română din Bucurescĭ şi dela academia de sciinţe din Christiania (Noroegiz), dela societatea geografică italiană din Roma au incursŭ preţiósele publicaţiunĭ scienţifice şi literare ale lorŭ. Dintre ḑiare: „Telegrafulŭ românŭ,« »Observatorulŭ«, »Familia,« »Viitorulŭ,« »Gazeta Transilvaniei,« »Scola,« »Amiculŭ Familiei« au intratŭ regulatŭ. Din suma votată în bugetŭ s'au făcutŭ puţine procurărĭ, întrebuinţându-se mai cu sémă pentru legatulŭ cărţilorŭ şi pentru procurarea unorŭ stelage şi dulapurĭ trebuinciόse.

Cu plăcere constatămŭ şi acì, că cu încetulŭ vomŭ ajunge a face din bibliorecă o parte integrantă de mare importanţă în ajungerea scopului »Asociaţiunei.«

IV.

»Transilvania,« organulŭ »Asociaţiunei,« redactată, în modulŭ cunoscutŭ publicului, de secretarulŭ 1-iŭ alŭ »Asociaţiunei« s'a tipăritŭ în 600 esemplare. Din acestea s'au trimisŭ la societăţĭ şi corporaţiunĭ 18.. es; s'au trimisŭ grătuitŭ membrilorŭ, conformŭ conclusului adunării generale dela Turda şi Braşovŭ, 433 es; bibliotecelorŭ despărţĕmintelorŭ, scólelorŭ şi altorŭ persóne private 24 es; la prenumeraţiunĭ 6 es; esemplare oficióse 8.

Ajungêndŭ comitetulŭ în decursulŭ timpului la convingere, că dispositiunea on. adunărĭ generale din Turda, de a da tuturorŭ membrilorŭ gratuitŭ fóia, nu a avutŭ resultatulŭ aşteptatŭ, pentru sporirea membrilorŭ, şi pe de altă parte născênduse multe inconvenienţe din espedarea fóiei cu taxe anuale, carĭ represintă unŭ elementŭ fórte fluctuantŭ în numĕrŭ, a aflatŭ cu scopŭ a propune on. adunărĭ spre modificare conclusulŭ despre trimiterea fóiei, în acelŭ înţelesŭ, ca trimiterea fóiei gratuitŭ sĕ se facă numai membrilorŭ fundatorĭ, onorarĭ şi celorŭ ordinarĭ pe viaţă, ér celorŭ ordinarĭ cu taxe anuale, pe lêngă o taxă de prenumerare cu 1 fl. 50 cr., pe anŭ, şi celorŭ carĭ nu sunt membri pe lêngă o taxă de prenumeraţiune de 3 fl. v. a. pe anŭ.

V

Trecândŭ dela afacerea din centru la activitatea organelorŭ inferióre ale „Asociaţiunei,« constatămŭ, că pentru înfiinţarea de bibliotecĭ poporale, promovarea rĕspândirei de cunoscinţe folositórea poporului prin diserţaţiunĭ, prin sprijinirea promovării meseriilorŭ şi încassare de tacse s'au destinsŭ despărţămintele Sibiiu, Braşovŭ, Deeşŭ, Sebeşŭ, Deva, Cluşiu, Abrudŭ, Făgăraşŭ şi Blaşiu.

Despre celelalte despărţăminte nu putemŭ da amĕnunte lipsindŭ raporte despre activitatea lorŭ.

VI.

Constatândŭ cu plăcere şi cu acéstă ocasiune unŭ progresŭ continuu în afacerile »Asociaţiunei« pe lângă presentarea esibitelorŭ amintite în tecstŭ, supunemŭ on. adunări generale spre deliberare şi decidere:

1) Dare de îndemnisare pentru suma de 1613 fl. 94 cr., cu care s'a trecutŭ preste bugetŭ. 2) Luarea spre sciinţă a planului de zidire alŭ scólei de fete. 3) Luarea spre sciinţă a planului de instituire şi organisare internă a scólei. 4) Votarea sumei de 10,000 fl. pentru clădirea edificiului. 5) Luarea spre sciinţă a regulamentului de încassarea tacselorŭ. 6) Proclamarea de membri a celorŭ însinuaţĭ în decursulŭ anului. 7) Alegerea noului controlorŭ. 8) Ficsarea bugetului pe 1885. 9) Aprobarea colectelorŭ în favorulŭ şcólei de fetiţe. 10) Aprobarea conclusului comitetului cu privire la trimiterea fóiei membrilorŭ »Asociaţiunei« gratuitŭ şi pe lângă tacse de prenumeraţiune.

Sibiiu, din şedinţa comitetului dela 8 Augustŭ anulŭ 1884.

Iacobŭ Bologa m. p. vice-preşedinte. **Dr. D. P. Bărcianu** m. p. secretarulŭ alŭ II-lea.

CORESPONDINŢÂ PART. A „GAZ. TRANS."

Lugoşiŭ, în 16 Augustŭ 1884.

Congregaţiunea estraordinară a comitatului Caraşiu-Severinŭ s'a ţinutŭ în 14 l. c. fiindŭ de faţă abia 30 de representanţĭ şi vr'o 60 de oficianţĭ. D-lŭ Tabaydi tóte ţine minte, numai aceea, că sunt şi »Românĭ« în sala congregaţiunei — nu! De aceea cu fiecare ocasiune trebue trasŭ de ureche, ca sĕ ordoneze cetirea raporturilorŭ şi espunerea obiectelorŭ de pertractare şi în limba română. Acéstă cerbiciă a lui Tabaydi susţine o tenacitate şi mai resolută din partea Românilorŭ, şi de astădată preotulŭ din Remetea-poganieĭ Nicolau Sciopone şi învĕţătorulŭ din Sdiora Constantinŭ Popoviciu sgânděrară pe prefăcutulŭ hăbăucŭ Tabaydi până ce cu o »batere în paime« plină de necazŭ, apoi rĕsucindŭ suliţata mustaţă cu dispreţŭ ordinà respectarea limbei române. Dar la fie-care causă se repetă cererea espresă a Românilorŭ şi numai cu insistinţa câtŭ se póte de marcată şi pe lângă o polemiă de multe orĭ ridiculósă, ér de regulă plină de veninŭ, se stórce acestŭ dreptŭ. Aşa d. e. cerêndŭ D. C. Popovici predarea causei în limba română, D-lŭ Tabaydi îi rĕspunde ungurescе la ce D-lŭ Popoviciŭ ḑice: »Mie-mĭ vorbescĭ Ilustrissime?« Tabaydi: „Igen önnek!« Popoviciŭ: »Mie-mĭ poţĭ vorbi până în deséră, căcĭ nu te inţelegŭ!« — éră D-lui Nicolae Sciopone i ḑise Tabaydi: »Bine, décă D-vóstră cereţĭ »românesce,« eu cerŭ de la D-ta părinte sĕ-ţĭ spui vorbirea, după ce ai ḑis'o românesce, şi unguresse« — şi erupse elŭ (Tabaydi), vice-comitele şi după elŭ tótă trupa amploiaţilorŭ într'unŭ »hohotŭ de rîsŭ.« In mijloculŭ acestei scene se scólă C. Brediceanu şi prin vocea'i puternică, făcêndu'i sĕ tacă le strigà (unguresce): „Rîdeţĭ şi voiţĭ sĕ vĕ bateţĭ jocŭ de noi, dar în faptă vĕ bateţĭ jocŭ de legea positivă! Vai de voi şi de cei ce vau pusŭ sĕ ne stăpâniţĭ. Oficianţĭ sunteţĭ, aşa aplicaţĭ legea!« — Tăcere adêncă a urmatŭ după acésta lecţiune bine aplicată.

Dintre objectele, carĭ s'au pertractatŭ la causa înfiinţărei oficielorŭ pentru grijitori de drumurĭ au vorbitŭ N. Sciopome, C. Popoviciu, I. Nedelcu, C. Rădulescu, I. Seracinu, toţĭ pentru propunerea lui C. Brediceanu, care într'o cuvêntare bine întocmită, pledà în contra creărei oficielorŭ nouĕ, în contra numĕrului şi a salariului, luândŭ motivŭ de introducere la cuvêntarea sa faptulŭ, că referenţii nu sciu românesce, şi din acésta causă vorbitorii numai prin a doua mână se potŭ înţelege cu dênşii şi potŭ cunósce argumintele lorŭ, — din care causă ḑise: »Intre invenţiunile mai nouĕ maşina lui Edison de a cuprinde şi redá vocea, vorbele şi ariele, a pusŭ totă lumea în uimire — cu tóte acestea pentru sistemulŭ unguréscŭ din ţéra nóstră, ca sĕ le putemŭ face Ungurilorŭ pre placŭ, sĕ nu audă în adunările constituţionale altă limbă decâtŭ cea maghiară, şi cu tóte acestea sĕ putemŭ şi noi poporulŭ contribuentŭ înţelege, ce ne poruncescŭ D-lorŭ, ar trebuí inventată o maşină, care cândŭ vorbesce Ungurulŭ ungurescе — maşina sĕ traducă poporului pe românesce vorbele unguresci şi aşa sĕ le redea auḑului. Atuncĭ cândŭ se va fi aflatŭ acéstă maşină — care e neincungiuratŭ de lipsă pentru esistinţa statului maghiarŭ — atuncĭ ne vomŭ puté înţelege cu Ungurii, dar până atuncĭ fiindŭ că statulŭ la tóte oficiele caută la origine, oficianţii mai toţĭ suntŭ Ungurĭ, carĭ nu sciu limba română a poporului — o înţĕlegere între celŭ ce dă şi între celŭ ce ia — nu se póte realisá.«

Vorbirea d-lui Brediceanu întrodusă ăstmodŭ şi desvoltată cu multă logică, apoi încheiată cu tótă puterea de argumінte preste argumінte, fù susţinută şi de d-lŭ preotŭ gr. cat. din Scheuşiu Vasile Deciu, pre care şi cu altă ocasiune l'amŭ începutŭ a-lŭ cunósce de unŭ

oratorŭ respectabilŭ. Adĭ însă a făcutŭ unele conclusiunĭ pe câtŭ de adevĕrate, pe atâtŭ de sdrobitóre pentru vrăşmaşii noştri, încâtŭ a rĕportatŭ aplause răpitóre dela mica dar însufleţita cétă a luptătorilorŭ noştri. Aşa le dise: »Faceţĭ oficii preste oficii, ca se vĕ creaţĭ esistinţa şi agenţĭ pentru sistemulŭ desastrosŭ, sub care poporulŭ abia mai geme, dar sĕ sciţĭ, că bine vĕ cunóscemŭ intenţiunile. Nu interesulŭ poporului, séu binele publicŭ vĕ conduce la acésta politică, din contră curata dorinţă de a estirpá, décă nu totŭ poporulŭ românŭ, celŭ puţinŭ generaţiunea presentă, şi prin terorisărĭ şi despoiărĭ speraţĭ, că generaţiunea următóre născută în miseriă şi frică îşĭ va plecá capulŭ jugului »maghiarisărei.« Deşartă speranţă! aceste nebunii vĕ vorŭ ruiná cu desĕvêrşire creerii!«

Vĕdêndŭ vice-comitele Jakabffy, că vorbitorii toţĭ sunt contra părerei stăpânitorilorŭ, face semnŭ unui mameluсŭ, şi prin acela dispune presentarea listei de votizare, pentru care actŭ de corteşire, nedemnŭ de unŭ vice-comite, D. Brediceanu i-dĕdu peste degete cu o înfruntare, ce nu avŭ d-lŭ vice-comite ce se facă decâtŭ să o înghiţă. In meritulŭ causei maioritatea (mai numai oficianţĭ) primiră propunerea comitelui supremŭ, în urmarea căreia, s'au sistemisatŭ 18 grijitorĭ de drumŭ, cu unŭ salariu de 540 fl. fiecare. Asemenea s'a purcesŭ la sistemisarea celorŭ 13 posturĭ de medicĭ comunalĭ, şi mai la tóte causele, carĭ s'au pusŭ la pertractare, — totŭ voinţa D-lui comite supremŭ deveni conclusŭ pentru congregaţiunea comitatensă, care adĭ numai după nume mai o autonomă, dar în faptă o adunare de a votá aceea, ce demândă guvernulŭ séu comitele supremŭ. La causa casarmei de honvedĭ, care ar voí comuna Lugoşiu sĕ o clădéscă, nu se putu răbdá D-lŭ Tabaydi, ca sĕ rînjéscă odată cătră acéstă comună, care pentru puternica influinţă a Românilorŭ e spine în ochii lui Tabaydi şi a tuturorŭ ungurilorŭ. Comitele supremŭ purtatŭ de aceste simţĕminte, după ce tóte condiţiunile fură primite şi didirea casarmei erá asigurată, propune şi congregaţiunea primesce unŭ adausŭ care face imposibilă zidirea; acelŭ adausŭ e: ca după 25 de anĭ comuna sĕ fie îndatorată a lăsá casarma şi mai departe erariului pe lângă solvirea celorŭ 2200 fl. v. a., éră de la comitatŭ sĕ nu aibă dreptŭ a pretinde cei 1270 fl. acordaţĭ pe 25 anĭ de la zidire.« Acésta palmă frăţéscă, voĭ D-lŭ Tabaydi a ni-o aplicá după ce ne credémŭ tractaţĭ cu multă prevenire de omnipotenţii noştri, căcĭ în deputaţiunea alésă, ca sĕ mérgă la Maiestatea Sa la Aradŭ, dintre Românĭ e primitŭ C. Rădulescu, F. Rezeiu şi C. Brediceanu, de şi nu suntemŭ de felŭ convinşĭ, că aceştĭ domnĭ vorŭ primí acéstă onóre orĭ ba. **Scrob.**

SERBĂRILE DIN SIBIIU.

Sibiiu, 7 Augustŭ.

Continuu scurtele mele notiţe despre momentele mai însemnate din serbările de aicĭ ale compatrioţilorŭ saşĭ.

Colegiala şi amicala convenire de aseră a fostŭ tare animată. Capela orăşenéscă, condusă de maestrulŭ Hermann, 'şi-a începutŭ şirulŭ cântecilorŭ sale cântândŭ unŭ „marşŭ festivŭ,« ce seceră multe aplause mai alesŭ că într'ênsulŭ se vîrîră şi melodii poporale, dându-i-se astfelŭ unŭ caracterŭ mai pronunţatŭ naţionalŭ. Aşa se întêmplà şi cu cântecele ce-i urmară

Ospeţii fură salutaţĭ apoi de directorulŭ gimnasialŭ Guist. Elŭ aduse aminte de drumaşulŭ cântăreţŭ Arion, care în totŭ anulŭ mergea la sĕrbătorile grecescĭ, sĕ-şĭ arate a sa măestriă, lăudá singuraticele reuniunĭ, ce veniră sĕ arate dobêndile lucrărilorŭ lorŭ; arătà câtă bucuriă cuprinde inima Sibienilorŭ, vĕdêndŭ atâţĭ fraţĭ de ai lorŭ adăpostiţĭ între zidurile cetăţei lorŭ şi mulţămì cu cele mai căldurósе vorbe celorŭ ce nu s'au sfiitŭ de oboselĭ, sĕ vină din depărtărĭ marĭ, dândŭ aşa ascultare dorinţei şi chemărei lorŭ.

La 6 óre dimineţa a fostŭ choralŭ pe turnŭ.

B.

»PESTER LLOYD« ŞI ROMÂNIA.

Vorbindŭ despre cestiunea tarifelorŭ, ce trebuiá sĕ le pună la cale căile ferate austro-ungare cu cele române, »Pester Lloyd« socotesce întreruperea pertratărilorŭ, de care amŭ pomenitŭ într'unulŭ din numerii trecuţĭ, dreptŭ o dovadă, că »la Dîmboviţa nu s'au desvĕţatŭ încă ómenii, sĕ nu mai observe o atitudine rece faţă cu Austro-Ungaria. Purtarea căilorŭ de statŭ române în acésta cestiune a tarifelorŭ nu este nicĭ decum întêmplătóre, nicĭ nu se întemeéză pe vre-o neînţelegere, ci pare a fi binecugetată şi a stá în consonanţă cu sistemulŭ relei voinţe, ce domnesce faţă cu noi în acestŭ ramŭ alŭ administrărei publice române, căcĭ feliulŭ, cum s'a făcutŭ acum întreruperea, s'a observatŭ de administaţiunea căilorŭ nóstre în tóte pertratările, ce s'au întêmplatŭ cu privire la transportulŭ pe linia dela Predealŭ. Greutăţile, ce căile române le-au pusŭ în cale celorŭ austro-ungare suntŭ din »cele mai marĭ« şi ele nu s'au delăturatŭ nicĭ chiar după ce ministerulŭ de esterne a intervenitŭ de trei orĭ.«

După ce mai dilele trecute diarulŭ pestanŭ grămădiá cu laude pe d-lŭ Brătianŭ, acuma schimbă struna şi dice:

»Din partea nóstră, noi trebue se ne ţinemŭ pe lângă întêmplărĭ, căcĭ aceste suntŭ mai eloquente, decâtŭ gura d-lui Brătianu. Noi vomŭ scí şi pentru viitorŭ de ce sĕ ne ţinemŭ şi Austro-Ungaria dispune încă de mijlóce, cu carĭ sĕ se apere împotriva unei procedurĭ aşa de necalificabile. Nu-i vorbă, România póte sĕ-şĭ creeze unŭ comerciu independentŭ de noi pe căi maritime, dar nu pe deplinŭ, căcĭ în parte e avisată la noi şi mai cu sémă în privinţa politică. Politica ei este adĭ mai multŭ, decâtŭ o politică de interesŭ; ea îşĭ impune problema, sĕ apere interesele materiale şi sĕ le feréscă de vre-o stingherire; ea oferă prietinia sa aceluia, care este aplicatŭ sĕ observe prietinescile privirĭ în tóte cestiunile comerciale, economice şi de comunicaţiune; devine rĕspingĕtóre şi aspră faţă cu celŭ ce îi căuséză daune materiale.«

DATE STATISTICE UNGURESCI.

Publicămŭ aicĭ nişce date statistice, cari se referescŭ la comitatele cu caracterŭ săsescŭ: Bistriţa-Năsĕudŭ, Braşovŭ, Sibiu, Târnava-mare, la cari mai adauge şi Târnava-mică, cu 16,000 de Saşĭ.

In aceste teritorie, locuitorii stau în următorulŭ raportŭ:

	Românĭ,	Maghiarĭ,	Saşĭ
In Bistriţa-Năsĕudŭ	62,948	3,540	23,113
„ Comit. Braşovŭ	29,250	23,948	26,579
„ „ Sibiu	90,802	2,991	40,723
„ „ Târnava-mare	51,632	12,026	57,398
Suma	233,732	42,505	147,813
„ „ Târnava-mică	44,372	21,604	16,976
La olaltă	278,104	64,109	164,789

Din aceste date se vede, că în aceste teritorie elementulŭ maghiarŭ e representatŭ prin numĕrulŭ celŭ mai micŭ, ér elementulŭ românŭ este în absolută maioritate faţă cu elementulŭ săsescŭ şi maghiarŭ, şi se vede că Românii suntŭ cu 114,000 mai mulţĭ decâtŭ Saşii; cu tóte acestea Saşii dominéză în aceste ţinuturĭ, ér Maghiarii suntŭ stăpânii dilei.

Cunoscinţa de limbă a celorŭ trei elemente arată influenţa numerică a elementului românŭ. Acésta se vede lămuritŭ din următórele:

Ungurĭ vorbesc

	numai ungr.	şi nemţ.	şi român.
In Bistriţa-Năsăudu	1,134	556	1,837
„ comit. Braşovŭ	16,996	2,294	9,645
„ „ Sibiiu	1,315	1,043	603
„ „ Tărnava mare	6,915	1,160	3,933
Suma	26,360	5,053	16,018
In com. Târnava mică	12,132	831	8,576
La olaltă	38,492	5,884	24,594

Germânĭ vorbescŭ

	şi unguresce	şi rom.	numai nemţ.
In Bistriţa-Năsăudŭ	1,847	15,247	5,981
„ com. Braşovŭ	7,703	5,434	13,426
„ „ Sibiiu	1,862	19,288	19,426
„ „ Târnava mare	6,426	28,154	22,732
Suma	17,838	68,125	61,565
In com. Târnava mică	2,436	7,288	7,244
La olaltă	20,274	75,413	68,814

Românĭ vorbescŭ

	şi unguresce	şi nemţ.	numai rom.
In Bistriţa-Năsĕudŭ	1,004	1,598	59,137
„ comit. Braşovŭ	1,672	548	27,000
„ „ Sibiiu	868	1,941	87,435
„ „ Târnăva-mare	1,959	1,089	47,893
Suma	5,503	5,186	221,465
In com. Târnava-mică	3,856	169	40,242
La olaltă	9,359	5,355	262,707

Aceste date dovedescŭ, că în cele cincĭ comitate dintre Maghiarĭ totŭ alŭ 11-lea Ungurŭ vorbesce nemţesce, însĕ totŭ alŭ 3-lea Ungurŭ vorbesce şi romănesce.

Dintre Saşĭ, totŭ alŭ 8-lea Sasŭ vorbesce unguresce, dar totŭ alŭ 2-lea Sasŭ vorbesce şi romănesce.

Dintre Românĭ, d'abia alŭ 20-lea Românŭ vorbesce unguresce, ér nemţesce d'abia alŭ 52-lea Românŭ vorbesce.

La aceste date statistice „Kolozsvári Közlöny" dice, că Saşii arŭ fi ameninţaţĭ cu desnaţionalisare nu din partea Ungurilorŭ, ci din partea Românilorŭ, pentru că aprópe de patru orĭ mai mulţĭ Saşĭ vorbescŭ romănesce, decâtŭ unguresce. Dar împrejurarea că mai mulţĭ de jumătate dintre Saşĭ vorbescŭ unguresce şi romănesce, arată — după fóia maghiară, — că Saşii suntŭ mai înnaintaţĭ în cultură.

Acésta o arată şi gruparea celorŭ ce sciu scrie şi cetí. Sciu scrie şi cetí.

	Maghiarĭ	Germanĭ	Românĭ	Cu toţii
In Bistr.-Năs.	1,518	13,542	7,582	=22,642
„ com. Braşovŭ	11,205	20,000	8,221	=39,426
„ „ Sibiiu	968	30,801	16,816	=48,585
In c. Târn. mare	4,301	38,678	7,419	=50,128
Suma	17,992	103,021	39,768	
In c. Târn. mică	5,189	9,926	2,013	
La olaltă	23,182	112,947	41,784	

Luândŭ decĭ de basă pe cei ce sciu cetí şi scrie, vedemŭ că în cele cincĭ comitate Saşii sunt în avantagiu absolutŭ faţă cu Românii şi cu Ungurii.

Luândŭ acum statistica oraşelorŭ cu caracterŭ eminentŭ săsescŭ vedemŭ că sunt:

	Ungurĭ	Germanĭ	Românĭ
In Bisţriţă	561	4,954	2,064
„ Braşovŭ	9,508	9,599	9,079
„ Orăştia	1,227	1,427	1,531
„ Teke	441	1,049	355
„ Reghinulŭ săsescŭ	1,718	2,922	999
„ Sighişóra	1,140	4,963	2,029
„ Mediaşŭ	719	3,470	1,909
„ Sibiiu	2,018	14,001	2,746
La olaltă	17,519	41,471	24,354

Se vede că şi în oraşele săsescĭ numerulŭ Românilorŭ e mai mare decâtŭ jumătate suma locuitorilorŭ saşĭ, ér Românii cu Maghiarii laolaltă suntŭ aprópe atâţia câţĭ Saşĭ. In oraşe Saşii stau numerice mai rĕu decâtŭ prin comitate. Saşii n'au maioritate absolută în Braşovŭ, Orăştiă şi în Sas-Sebeşŭ, ba aci Românii suntŭ în maioritate absolută.

Décă vomŭ considerá acum oraşele ungurescĭ, vomŭ vedé că în ele elementulŭ maghiarŭ e mai tare, decâtŭ celŭ săsescŭ în oraşele săsescĭ; suntŭ:

	Maghiarĭ	Germânĭ	Românĭ
In Aiudŭ	3,943	168	1,058
„ Cic-Sereda	1,486	32	7
„ Breţcu	1,704	5	1,213
„ Kézdi-Oşorheiu	4,975	47	25
„ Sepsi-S. Georgiŭ	1,986	74	31
„ Elisabetopole	4,018	190	511
„ Coloşŭ	1,425	17	1,320
„ Cluşiu	22,761	1,423	3,855
„ Murĕş-Oşorheiu	11,028	508	657
„ Deeşŭ	4,217	211	1,528
„ Gherla	1,958	129	1,661
„ Sicŭ	2,191	1	391
„ Turda	6,959	128	1,794
„ Vinţulŭ de susŭ	1,261	7	294
„ Sasŭ-Odorheiu	4,587	154	47
„ Alba-Iulia	2,520	1,229	3,112
„ Abrudŭ	1,008	53	1,689
„ Viz-ocna	1,104	82	2,274
„ Deva	1,442	451	1,794
„ Haţegŭ	281	198	1,221
„ Huniădóra	469	210	1,531
Suma	81,223	5,207	25,846

Va sĕ dică pe când elementulŭ săsescŭ în oraşele săsescĭ întrece numai cu două mii şi jumĕtate elementulŭ maghiarŭ şi românŭ, — în oraşele ungurescĭ din Ardélŭ elementulŭ maghiarŭ întrece cu o cifră de 50,000 pe Românĭ şi pe Germanĭ. Intre locuitorii oraşelorŭ din Ardealŭ sunt:

Maghiarĭ	Germânĭ	Românĭ
98,642	49,678	50,000

Din aceste date „Kolozsv. Közlöny trage consecinţa, că „Maghiarii sunt unŭ elementŭ de cultură (???)"

Bibliografiă.

A apărutŭ: »Beiŭ, Vodă, Domnŭ«, romanŭ istoricŭ de Th. Alexi, fascicululŭ 2.

*

A apărutŭ: Anuarulŭ Institutelorŭ-unite din Iaşi pe 1883—1884. In acestŭ stabilimentŭ de instrucţiune se primescŭ copii de la vârstă de 7 anĭ. Instrucţiunea coprinde: cursulŭ primarŭ, cursulŭ inferiorŭ şi cursulŭ superiorŭ de liceu. Absolvenţii cursului de liceu, sunt admişĭ la examenulŭ de bacalaureatŭ fără a mai depune examenŭ la liceele Statului. De asamenea sunt cursurĭ preparatóre pentru scóla militară.

Rectificare. In numĕrulŭ trecutŭ alŭ „Gazetei« la discursulŭ D-lui Bologa, în locŭ de: »Ilustrată adunare,« sĕ se dică: »Ilustră....«

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena
din 20 Augustŭ st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.20	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	92.30	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Rentă de hârtiă 5%	89.05	Imprumutulŭ cu premiu ung.	114.90
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.20	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	115.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.30	Renta de hărtiă austriacă	80.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	118.50	Renta de arg. austr.	81.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.20	Renta de aurŭ austr.	103.05
Bonurĭ rurale ungare	101.10	Losurile din 1860	135.10
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Acţiunile băncei austro-ungare	858.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.—	Act. băncei de creditŭ ung.	307.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—	Act. băncei de creditŭ austr.	308.80
Bonurĭ rurale transilvane	101 —	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.75
		Napoleon-d'orĭ	9.65½
		Mărcĭ 100 împ. germ.	59.50
		Londra 10 Livres sterlinge	121.60

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 5 Augustŭ st. v. 1884.

Renta română (5%)	Cump.	93¾	vênd.	94
Renta rom. amort. (5%)	»	95⅜	»	——
» » convert. (6%)	»	97¼	»	98
Împr. oraş. Buc. (20 l.)	»	34¼	»	——
Credit fonc. rural (7%)	»	102¼	»	103
» » » (5%)	»	90½	»	92¼
» » urban (7%)	»	101¾	»	102
» » » (6%)	»	97½	»	98
» » » (5%)	»	87½	»	88
Banca naţională a României	»	1365	»	1400
Ac. de asig. Dacia-Rom.	»	340.	»	354½
» » » Naţională	»	237½	»	243
Aurŭ	»	5·44.%	»	.—
Bancnote austriace contra aurŭ	»	2.07.	»	2.09

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 21 Augustŭ st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.11	Vênd.	9.14
Argint românesc	»	9.05	»	9.10
Napoleon-d'orĭ	»	9.62	»	[illegible]
Lire turcescĭ	»	10.86	»	[illegible]
Imperialĭ	»	9.86	»	9.88
Galbenĭ	»	5.64	»	5.67
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Tipografia Alexi Braşovŭ.